03.03.2020

LAUSUNTO EU:N KOMISSION TIEDONANNOSTA VIHREÄN KEHITYKSEN OHJELMASTA

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Climate Leadership Coalitionilta (CLC) kirjallista lausuntoa EU:n komission tiedonannosta Vihreän kehityksen ohjelmasta (Green Deal) ja Valtioneuvoston kanslian Perusmuistiosta 30.1.2020. Asiantuntijamme on myös kutsuttu ympäristövaliokuntaan kuultavaksi 4.3.2020. Kiitämme mahdollisuudesta lausua ja tulla kuulluksi asiassa.

Kuten Suomikin Valtioneuvoston kanslian muistiossa esittää, CLC pitää myönteisenä Vihreän kehityksen ohjelman tavoitetta ilmastoneutraalista Euroopasta vuonna 2050 sekä ohjelman kasvustrategiaa korostavaa, kilpailukykyä tavoittelevaa, sosiaalisesti oikeudenmukaista, kaikkia yhteiskunnan sektoreita ja talouden toimialoja koskevaa lähestymistapaa.

Haluamme kuitenkin esittää kolme ehdotusta lähestymistavan edelleen kehittämiseksi:

- selkeytetään pitkän aikavälin ilmastotavoitteita edelleen EU-laajuisen hiilibudjetin avulla
- parannetaan investointiympäristön ennustettavuutta ja kannustavuutta laajennetun päästökaupan ja EU:n ilmastopolitiikan kolmen pilarin (päästökauppasektori, taakanjakosektori, LULUCF) integraation avulla ja
- laaditaan maankäyttöä koskeva kokonaisnäkemys ennen uusien päästökauppaa, taakanjakoa sekä maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta (LULUCF) koskevien lainsäädäntöehdotuksien antamista kesällä 2021

Selkeytetään pitkän aikavälin ilmastotavoitteita edelleen EU-laajuisen hiilibudjetin avulla

Epätarkat pitkän tähtäimen tavoitteet luovat epävarmuutta pitkän tähtäimen sijoittajille ja hidastavat näin siirtymistä kestävämmän talouden suuntaan. Teollisuuteen ja energiaan liittyvien sijoitusten tyypillinen taloudellinen elinkaari on 40–60 vuotta. Sijoittajat tarvitsevat selkeitä pitkän tähtäimen tavoitteita, jotka poistavat epävarmuutta ja mahdollistavat päätökset suurien investointien toteuttamisesta.

CLC, sekä laaja joukko, lähes sata, pohjoismaista yritystä, finanssisektorin toimijaa ja kansalaisjärjestöä sekä Elinkeinoelämän keskusliitto ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto vaativat EU:ta ja sen jäsenmaita, vuoden 2018 julkilausumassaan, asettamaan kunnianhimoiset ja selkeät ilmastotavoitteet

- nettonollapäästötavoite viimeistään vuoteen 2050 mennessä
- tavoitteeseen perustuva sitova hiilibudjetti jäljellä oleville kasvihuonekaasuille, mukaan lukien päästövähennykset ja hiilinielut
- päivittää ja sovittaa vuosille 2030 ja 2040 asetut tavoitteet yhteen nettonollapäästötavoitteen kanssa

Aloitteen tekijät näkivät hiilibudjetin tärkeänä ja sitä määriteltäessä on oltava tavoitteet päästövähennyksille ja hiilinieluille. Ehdotamme EU-laajuisen hiilibudjettiperiaatteen sisällyttämistä Euroopan ilmastolakiin ja hiilibudjetin määrittelyä esimerkiksi osana 2030-tavoitteen vaikutusarviointia.

Parannetaan investointiympäristön ennustettavuutta ja kannustavuutta laajennetun päästökaupan ja EU:n ilmastopolitiikan kolmen pilarin integraation avulla

Kun ilmastotoimia pitää aiempaan verrattuna merkittävästi nopeuttaa ja investointeja kasvattaa, EU:n kolmea ilmastopolitiikan pilaria pitää kehittää. Tällä hetkellä pilarit – ja erityisesti niiden kansalliset osiot – luovat epävarmuutta. On vaikeaa valmistautua ja tehdä suunnitelmia muuttuvan säädösympäristön varalle, koska maakohtaiset ilmastopolitiikat ja -keinot vaihtelevat usein riippuen siitä, mitkä puolueet kulloinkin ovat vallassa. Vuoteen 2050 mennessä tullaan pitämään noin 200 parlamenttivaalit. Lisäksi erilaiset maakohtaiset politiikkakeinot lisäävät osaoptimoinnin riskejä sekä päällekkäisyyksiä jäsenmaiden sisällä ja välillä.

Lisäksi tekniset rajat nykyisten kolmen pilarin suhteen ovat häviämässä. Liikenteen sähköistyessä ja alkaessa käyttää Power-to-X-polttoaineita se siirtyy asteittain päästökauppaan. (Täsmennys: eli asteittain pois taakanjakosektorilta käyttämään ”käyttövoimia ja polttoaineita”, joiden päästöt on jo päästökauppasektorin toimilla katettu.) Biomateriaalit tuovat LULUCF-sektorin yhä kiinteämmin mukaan kahteen muuhun pilariin

Climate Leadership Coalition ry
c/o Sitra, PL 160 (Itämerenkatu 11-13), 00181 Helsinki

ja hiilidioksidin talteenotto ja hyötykäyttö (CCU) aiheuttaa ”hiilen horisontaalivirtauksen” kaikkien pilarien läpi.

CLC ehdotti syyskuussa 2019 EU:lle nykyistä systeemisempää ratkaisua:

- päästökauppajärjestelmän laajentamista kattamaan lämmityksen ja jäähdytyksen sekä liikenteen
- hiilidioksidin tehokkaampaa sitomista ja varastointia ja tarvittavien mittausmenetelmien kehittämistä sekä suuren hiilijalanjäljen materiaaleja korvaavien materiaalien käytön kannustamista
- nykyistä parempia mekanismeja hiilivuodon torjuntaan ja
- kansainvälisten päästökauppajärjestelmien integrointia.

Päästökauppajärjestelmä tarjoaa ainutlaatuisen edun, kun ilmastotoimenpiteitä täytyy kiihdyttää. Vähentämällä päästöoikeuksien määrää voidaan päästöjä vähentää nopeasti. Kalifornia ja samaan järjestelmään integroitunut Quebec ovat jo osoittaneet, että päästökauppajärjestelmä voi kattaa suuren osan päästöistä, molemmissa järjestelmissä kattavuus on yli 80%.

Ehdotamme, että EU:n päästökauppajärjestelmän käyttöä keskeisenä instrumenttina laajennetaan, lämmitykseen ja jäähdytykseen sekä liikenteeseen sekä kehitetään nykyistä systeemisempiä ratkaisuja hiilen sitomiseen ilmasta ottamalla huomioon mitattavissa olevat ja todistetut uudet hiilinielut, hiilen varastointi tuotteisiin sekä substituutiovaikutukset, kun korvataan suuren hiilijalanjäljen materiaaleja pienen jalanjäljen materiaaleilla. Arkkitehtuuri tälle systeemisemmälle ratkaisulle, joka toimisi vuodesta 2030 eteenpäin, olisi tärkeätä tehdä, ennen EU:n kolmen pilarin - päästökaupan, taakanjaon sekä maankäyttöä, maankäytön muutosta ja metsätaloutta koskevia lainsäädäntöehdotuksia kesällä 2021.

Kannatamme myös EU:n päästökaupan tulojen laajamittaista kohdistamista keskeisten teknologioiden kaupallistamiseen. Näitä ovat mm. Power-to-X, hiiletön teräs, hiiltä sitova betoni ja biomateriaalit.

Osana EU:n Vihreän kehityksen ohjelmaa esitetään myös hiilitulleja. Tasavertaisen kilpailun turvaaminen on tärkeätä ja mikäli viitteitä epäreilusta kilpailusta esiintyy, ensimmäisenä keinona varmistaa tasavertaiset kilpailuedellytykset on auttaa EU:n kauppakumppaneita parantamaan poliittisia linjauksiaan esimerkiksi hiilidioksidipäästöjen hinnoittelulla ja tukemalla ilmastoystävällisten tuotteiden ja palveluiden kauppaa. Muita mahdollisia keinoja ovat uusien ja olemassa olevien alueellisten kauppasopimusten käyttäminen, neuvottelut samanmielisten WTO-jäsenmaiden kanssa, mukaan lukien ilmastoasioiden käsittely WTO:n kauppapoliittisen maatutkinnan (TPRM) mekanismin kautta, ja hiilitullit (BCA) aloilla, joilla kilpailun tasavertaisuutta ei muutoin pystytä turvaamaan. On arvioitava, kuinka kauppapolitiikkaa ja -sopimuksia voitaisiin käyttää tässä asiassa alkaen aloilta, joilla tasavertaisuutta ei muutoin pystytä turvaamaan.

Laaditaan maankäyttöä koskeva kokonaisnäkemys

EU:n komission julkaisemien tietojen mukaan vuosina 2020-2021 julkaistaan erilliset ehdotukset koskien mm. puhdasta energiaa, kestävää teollisuutta ja kiertotaloutta, rakentamista, liikkuvuutta, maataloutta, metsätaloutta ja luonnon monimuotoisuutta. Kaikissa näissä maankäyttö, mm. maa- ja metsätalous tai sektorin tuotteet ovat keskeisessä tai tärkeässä roolissa. Ehdotamme, että maankäytön suhteen on laadittava kokonaisvaltainen strategia. Maankäyttö on erityisessä roolissa mm. hiilensidonnan suhteen, jolla tulee olemaan vuosisadan jälkimmäisellä puoliskolla keskeinen rooli ilmakehän ylimääräisen hiilidioksidin sitomisessa maaperään ja metsätalouden tuotteisiin. Lisäksi maankäyttöön kohdistuu suuria muutostekijöitä mm. ilmastollisten ja biologisten olosuhteiden sekä ruuantuotantotarpeiden ja -tapojen muuttuessa. Green Dealiin tulisi sisällyttää nykyistä vahvemmin biotalous ja sen tuomat positiiviset vaikutukset ilmastonmuutokseen substituutiovaikutuksen ja fossiilisten raaka-aineiden korvaamisen kautta.

Helsingissä 3.3.2020

Jouni Keronen, Toimitusjohtaja
Climate Leadership Coalition